

5.gaila: URA BEHAR DUGU BIZITZEKO

ITSASOAK

Itsasoko urak _____ dira, mineral asko baitago disolbatuta ur horretan guztian.

Gainera, etengabe higitzen dira.

Haizeak itsasoko uretan eragiten dituen higidurak dira _____.

Itsas mailaren goranzko eta beheranzko higidurak _____ dira: itsasgora eta itsasbehera.

Itsaso eta ozeanoetan _____ ugari bizi dira. Animaliak, adibidez, arrainak, moluskuak eta koralak; eta landareak, bereziki, algak.

Gizakiok hainbat jarduerarako erabiltzen dugu itsasoa:

- _____

- _____

- _____

Gainera, **gatz**a, **petroli**oa eta _____ ateratzen dugu itsasoatik.

Baina gizakiaren eragina kaltegarria ere bada. Plastiko asko botatzen dugunez, **itsas**oa _____ dugu, hango bizia galarazten.

IBAIK

Ibaiak kontinenteen lurrazalean barrena ibiltzen diren **ur-laster** _____ dira.

Gehienak itsasora iristen dira. Baina ez direnak isurtzen _____ esaten zaie.

Duratón ibaia, udan.

Duratón ibaia, udaberrian.

Bi **elementu** dituzte:

- _____ : urak ibaiaren hondoa egiten duen ibilbidea da.
- _____ : ibaiak daraman ur kantitatea da.

Ibaitan ere **animalia eta landare ugari** bizi dira.

Gizakiok, itsasoa bezala, ibaiak erabiltzen ditugu:

- **Garraiatzeko**

- _____

- **Aisialdirako**

Urtegien bidez, jendea **ur edangarriaz hornitzen** da eta _____ **ureztatzen** dira.

Hala ere, gizakiaren eraginez, **ibaiak zikintzen** dira eta hango bizitzarengan eragin txarra izaten du.

IBAIAREN IBILBIDEA

BESTE UR BATZUK

_____ alde guztietatik lurrez inguratuta dauden ur-eremuak dira.
Txikiak direnean _____ deitzen zaie.

_____ Poloan eta _____ Poloan sekulako hotza egiten du, eta ura izoztuta dago. Kontinentetik askatzen diren ur gezako izotz puskek _____ dira.

Mendien _____ ere, hotz handia egiten duenez, **ura izoztu egiten da**. Temperatura igotzean, **urtu egiten da** eta ura ibaietatik edo lurretik iragazten da.

Lurpeko urak ere aurki ditzakegu:

_____, ur lasterrak direnean;
eta _____, ura biltzen denean lur barrenean.

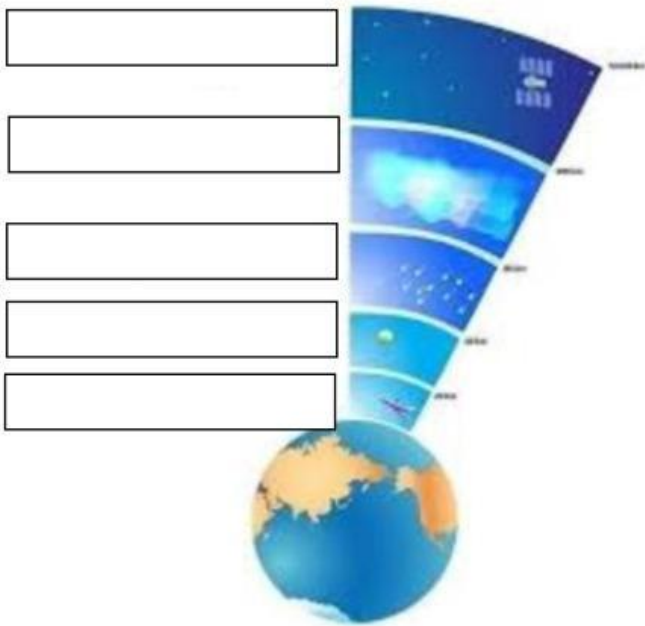
6.gaia: ZER GARRANTZITSUA DEN AIREA!

ATMOSFERA

Atmosfera _____ inguratzen duen **gasen geruza** da.

Oso garrantzitsua da bizitzarako:

- Eguzki-izpi _____ **babesten** gaitu.
- Lurreko _____ erregulatzen du.
- _____ dugun **oxigenoa** dauka.

Geruzak ditu:

- **Troposfera:** armasten dugun **oxigenoa** dago.
- **Estratosfera:** **ozono-geruza** dago, eguzki-izpi kaltegarrietatik **babesten** gaituena.
- **Kanpo-geruzak:** ia ez dago oxigenorik.

Airean ere, badaude **kaltegarriak** diren gasak, errauntsak eta keak. Horregatik, _____
_____ saiatu behar gara.

NOLA ZIKINTZEN DA AIREA?

Fabriken igorpenak

Trafikoak eragindako kea

Sute eta sumendietako kea eta errauntsak

NOLA ZAINTZEN DA AIREA?

BIRZIKLATU eta erabilitako materialak berriz erabili

Elektrizitatea **AURREZTU**

Kutsagarriak ez diren ibilgailuak **ERABILI**

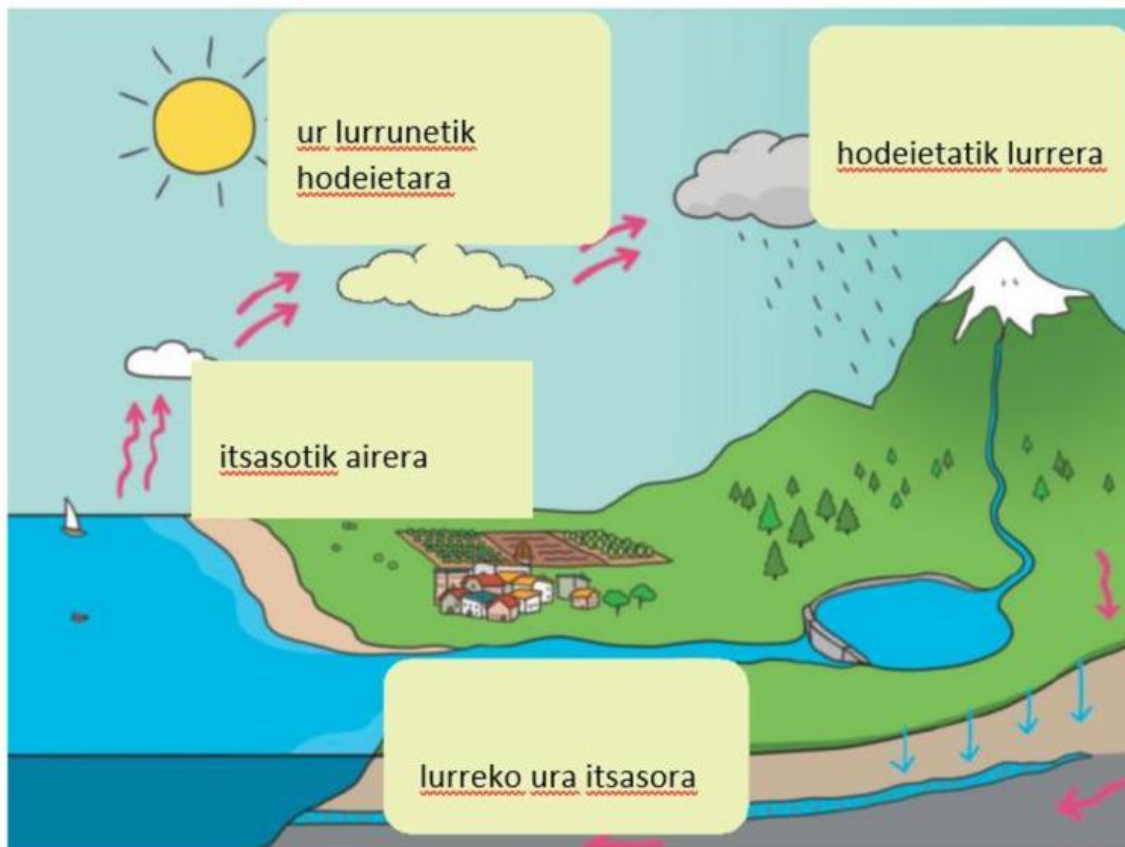

FENOMENO ATMOSFERIKOAK

Troposferan gertatzen diren **fenomenoak** dira.

- _____ : airean ur tantaz osatua daude.
- _____ : solido eta likido egoeran lurrra erortzen dira: elurra, euria, txingorra...
- _____ : mugitzen den airea da. Leuna bada, **brisa** esaten zaio; indartsua, **urakana**.
- _____ : haizea, prezipitazio eta elektrizitate-deskargak ekartzen ditu.

URAREN ZIKLOA

EGURALDIA

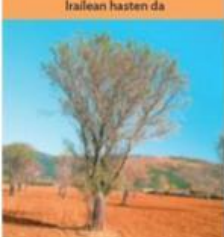
Eguraldi _____ fenomeno atmosferikoen datuak biltzen dira.

Meteorologia datu horiek aztertzen duen zientzia da.

Eguraldi-_____ datuak azaltzen dira.

URTAROAK

	EGURALDIA		PAISAIK
			Landareen itxura
Martxoan hasten da 	Neguan baino epelagoak dira.	Euri ugari egiten du.	Landare askori hostoak ateratzen zaie.
Ekainean hasten da 	Urteko beroenak dira.	Euri gutxi egiten du.	Belarra lehortu egiten da. Fruitu asko ateratzen dira.
Irailan hasten da 	Epelak dira. Baina gero egunak hozten dira.	Euri sarri egiten du.	Zuhaitz batzuen hostoak kolorez aldatzen dira eta erortzen dira.
Abenduan hasten da 	Urteko hotzenak dira.	Asko dago. Elur moduan erortzea gerta daiteke.	Landare asko hostorik gabe geratzen dira.